

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2729

Vragen van het lid **Jasper van Dijk** (SP) aan de Ministers van Buitenlandse Zaken en van Financiën over *de gebrekkige uitvoering van sancties* (ingezonden 30 maart 2022).

Antwoord van Minister **Hoekstra** (Buitenlandse Zaken), mede namens de Minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (ontvangen 12 mei 2022).

Vraag 1 en 2

Wat is uw oordeel over bericht «Nederland niet doeltreffend met opsporen Russisch vastgoed»?¹

Bent u het ermee eens dat het uitermate pijnlijk is dat er nog niet of nauwelijks werk is gemaakt van inbeslagname van vastgoed van Russen op de sanctielijst?

Antwoord 1 en 2

De actuele stand van zaken ten aanzien van de opsporing van vastgoed in Nederland van personen en entiteiten op de sanctielijst is weergegeven in de kabinetsbrief van 22 april, nr. Min-BuZa.2022.387. Vastgoed van gesanctioneerde (rechts-)personen valt onder de huidige sanctiemaatregelen in Nederland. Op basis van sanctieregelgeving worden bezittingen niet in beslag genomen, deze worden enkel bevroren. Voor inbeslagname is een strafvorderlijke titel nodig.

Het Kadaster heeft de sanctielijst zowel direct als indirect (via het UBO-register in het Handelsregister) tegen de Basisregistratie Kadaster (BRK) aangehouden. Er was geen match op natuurlijke personen en ook geen match op entiteiten. Gesprekken met beroepsgroepen als bankiers, makelaars, notarissen, advocaten, trustkantoren en accountants bevestigen het beeld dat Nederland weliswaar een aantrekkelijk internationaal handelsland is, maar geen vastgoedmarkt heeft waar een investeerder ongemerkt een miljard euro aan panden aan- of verkoopt.

Nauwkeurige uitvoering van het sanctiebeleid is essentieel om de Russische elite hard te raken in reactie op de Russische agressie in Oekraïne. Daarom zet het kabinet alles op alles om te zorgen dat niets gemist wordt binnen de mogelijkheden die ons ter beschikking staan. Zo wordt ook via het in de

¹ <https://nos.nl/artikel/2422976-nederland-niet-doeltreffend-met-opsporen-russisch-vastgoed>.

kabinetsbrief van 22 april genoemde datateam gekeken of een relatie kan worden gelegd tussen BRK en personen op de sanctielijst.

Vraag 3

Klopt het dat geen van de leden van de interdepartementale werkgroep verantwoordelijk is voor het traceren van vastgoed van Russen op de sanctielijst? Zo ja, kunt u met spoed een taakverdeling maken, waarbij ook het kadaster wordt betrokken?

Antwoord 3

Het traceren van vastgoed van Russen op de sanctielijst gebeurt in samenwerking tussen de Ministers van Justitie en Veiligheid, Financiën en de Minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening. Dit vanwege het feit dat zowel notarissen, banken als het Kadaster een rol hebben bij het traceren van vastgoed en elk onder de verantwoordelijkheid van een andere Minister vallen.

Notarissen hebben een poortwachtersfunctie, aangezien zij geen transacties mogen faciliteren voor personen en entiteiten op de sanctielijst. Samen met de financiële sector zorgen zij ervoor dat de sancties betreffende vastgoed worden nageleefd. Notarissen mogen geen medewerking verlenen aan de verkoop of handel van onroerende goederen van gesanctioneerde personen en entiteiten en moeten dit controleren. Daarnaast zijn transacties via de financiële sector niet meer mogelijk sinds de inwerkingtreding van de sancties. Overtreding van deze sancties betreft een economisch delict. Het Kadaster draagt – al dan niet via tussenkomst van de dataroom als bedoeld in de kabinetsbrief van 22 april, nr. Min-BuZa.2022.387 – zorg voor vergelijking van vergelijking van personen en entiteiten op de sanctielijst met personen en entiteiten in de Basisregistratie Kadaster (BRK) en plaats in het geval van een match een aantekening, zodat het voor elke notaris duidelijk is aan welke vastgoedtransacties geen medewerking mag worden verleend.

Vraag 4

Hoe verklaart u dat andere landen reeds beslag hebben gelegd op vastgoed van Russische oligarchen en Nederland dit tot op heden niet heeft gedaan?

Antwoord 4

Het Kadaster heeft gesanctioneerde personen op de sanctielijst vergeleken met de Basisregistratie Kadaster (BRK). Omdat personen op de sanctielijst eigenaar kunnen zijn van bedrijven die vastgoed bezitten, zijn bij de KVK gegevens over eigendom van bedrijven opgevraagd en heeft onderzoek daarop plaatsgevonden. Uit dit onderzoek blijkt vooralsnog niet dat personen op de sanctielijst rechthebbenden van vastgoed in de BRK zijn. Alle bovengenoemde Kadasterchecks hebben ook plaatsgevonden voor wat betreft de BES-eilanden. Ook historische mutaties van natuurlijke personen zijn gecheckt vanaf het moment dat deze op de sanctielijst staan. Deze checks leverden evenwel ook geen resultaat op.

Het is niet uit te sluiten dat personen of entiteiten op de sanctielijst via ingewikkelde eigendomsconstructies alsnog eigenaar blijken te zijn van vastgoed. Zoals aangegeven in de kabinetsbrief van 22 april, nr. Min-BuZa.2022.387, wordt door het datateam actief gezocht naar bezittingen van gesanctioneerde personen en entiteiten, voor het geval die gemist mochten zijn.

Gesprekken met beroepsgroepen als bankiers, makelaars, notarissen, advocaten, trustkantoren en accountants bevestigen verder het beeld dat Nederland weliswaar een aantrekkelijk internationaal handelsland is, maar geen vastgoedmarkt heeft waar een investeerder ongemerkt een miljard euro aan panden opkoopt. Het beeld is dat snel na het publiceren van de sanctielijst verwerking in hun signaleringssystemen heeft plaatsgevonden en dat er geen reden is te veronderstellen dat er daarna nog grootschalig vermogen kon worden onttrokken.

In de kabinetsbrief van 22 april, nr. Min-BuZa.2022.387 is de stand van zaken verwerkt ten aanzien van de opsporing van vastgoed in Nederland van personen en entiteiten op de sanctielijst.

Vraag 5 en 6

Heeft Nederland nog geen beslag op vastgoed gelegd omdat makelaars of notarissen transacties inzake vastgoed niet met terugwerkende kracht hoeven te melden? Hoe gaat u ervoor zorgen dat u deze meldingen alsnog ontvangt? Hoe gaat u het beleid aanpassen om verhulling van vastgoed en andere bezittingen te voorkomen?

Antwoord 4, 5 en 6

Zoals in het antwoord op vraag 1 en 2 genoemd worden op basis van de sanctieregelgeving bezittingen niet in beslag genomen, deze worden enkel bevroren. Voor inbeslagname van onroerende goederen is een strafvorderlijke titel nodig. Zoals gesteld in de kabinetsbrief van 22 april, nr. Min-BuZa.2022.387, is na onderzoek gebleken dat er bij de naleving van sancties in Nederland in het algemeen spoedig en naar behoren is gehandeld door zowel private partijen, de toezichthouders als de uitvoeringsorganisaties. Daarnaast is uit onderzoek en navraag naar voren gekomen dat er geen sprake lijkt te zijn van substantiële niet bevroren bezittingen van gesanctioneerde rechtspersonen.

Voor makelaars en notarissen geldt momenteel alleen een meldplicht in het kader van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft). Maatregelen als meldplicht in het kader van sancties en voorkomen van verhulling van vastgoed en andere bezittingen hebben de aandacht van de Nationaal Coördinator. Deze komt zeer binnenkort met een eindrapport.

Vraag 7

Hoe staat het met de uitvoering van mijn motie om snel met een voorstel te komen om het toezicht op de naleving van sancties te versterken en zo nodig extra capaciteit vrij te maken?²

Antwoord 7

Op maandag 4 april jl. is de nationale Coördinator voor Sanctienaleving en Handhaving begonnen. Alle relevante departementen en uitvoeringsinstanties stellen minstens 1 FTE capaciteit beschikbaar aan de interdepartementale taakgroep sancties. Het Ministerie van Buitenlandse Zaken stelt naast de nationaal coördinator en de projectdirecteur die leiding geeft aan de taakgroep 3 FTE beschikbaar ter ondersteuning. Behalve deze capaciteit voor de taakgroep zijn dagelijks bij de relevante departementen en uitvoeringsinstanties tientallen FTE belast met de naleving en handhaving van sancties. Onder leiding van de Coördinator wordt de naleving van sancties en het toezicht daarop gestroomlijnd. In dat proces zal aandacht zijn voor zowel verbeteringen op de korte als de lange termijn. Dit wordt momenteel geïnventariseerd en uw Kamer zal over de uitkomsten worden geïnformeerd.

² Motie-Van Dijk, Kamerstuk 36 045, nr. 21.